

**ZASTUPANJE DJETETA
– IZAZOVI OBITELJSKOPRAVNE
REFORME**

Dr.sc. Dinka Šago
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu

PROCESNO-PRAVNI POLOŽAJ DJETETA

- stranačka sposobnost
- postupovna sposobnost
- zastupanje
- procesna legitimacija

STRANAČKA SPOSOBNOST

- čl. 77. st. 1. ZPP-a
Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.
- čl. 358. ObZ-a 2014
Dijete je stranka u svim postupcima pred sudom u kojima se odlučuje o njegovim pravima i interesima.
- *ius standi in iudicio*

POSTUPOVNA SPOSOBNOST

- čl. 79. st. 1. ZPP-a

Stranka koja je potpuno poslovno sposobna može sama obavljati radnje u postupku (parnična sposobnost).

čl. 79. st. 3. ZPP-a

Maloljetnik koji nije stekao potpunu poslovnu sposobnost parnično je sposoban u granicama u kojima mu se priznaje poslovna sposobnost.

POSTUPOVNA SPOSOBNOST DJECE

- 1) kad je dijete prije punoljetnosti steklo potpunu poslovnu sposobnost (čl. 117. st. 2. ObZ 2014), pa time i postupovnu sposobnost (čl. 346. ObZ 2014)
- Poslovnu sposobnost može steći i osoba koja je navršila šesnaest godina sklapanjem braka (čl. 449. st. 1.).

- 2) kad ObZ 2014 priznaje djetetu legitimaciju te specifičnu (*ad hoc*) postupovnu sposobnost za pokretanje određenih postupaka te poduzimanje radnja u tim postupcima (čl. 25. st. 2. u vezi s čl. 449. st. 1. i 2., čl. 114. st. 3., čl. 359. st. 1. ObZ 2014)
- POSTUPAK RADI DAVANJA DOPUŠTENJA ZA SKLAPANJE BRAKA
- Osoba koja je navršila šesnaest godina samostalno podnosi prijedlog za donošenje rješenja o dopuštenju sklapanja braka.
- Sud će saslušati maloljetnog podnositelja prijedloga, njegove roditelje, odnosno skrbnika i osobu s kojom namjerava sklopiti brak te pribaviti mišljenje centra za socijalnu skrb i ispitati okolnosti značajne za odluku.
- Sud će donijeti rješenje kojim dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s njezinom dobrobiti.

- Prema ObZ-u 2003, maloljetnik može steći potpunu poslovnu sposobnost prije punoljetnosti ako bi mu je sud priznao u izvanparničnom postupku nakon što je maloljetnik postao roditelj (čl. 120. st. 3. i 4. ObZ 2003).
- ObZ-om 2014 napušteno je stjecanje potpune poslovne sposobnost maloljetnika starijeg od 16 godina koji je postao roditelj odlukom suda u izvanparničnom postupku.
- novi institut - mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka

- skrbnik - dužan surađivati s maloljetnim roditeljima glede zastupanja djeteta i svih bitnih pitanja u vezi s djetetom
- U slučaju neslaganja roditelja i zakonskog zastupnika djeteta oko zastupanja djeteta u vezi s odlukama koje su bitne za dijete (čl. 108. ObZ 2014), odluku o tome donosi sud u izvanparničnom postupku na zahtjev djeteta, roditelja i zakonskog zastupnika djeteta (čl. 114. ObZ 2014).
- Smjernica Ujedinjenih naroda za alternativnu skrb o djeci (64/142, od 24. veljače 2010.) - države moraju osigurati da maloljetni roditelji zadrže sva prava koja proizlaze iz njihova dvostrukoga statusa i kao roditelja i kao djece.

- 3) kad ObZ 2014 ovlašćuje dijete na pokretanje određenih postupaka radi
 - donošenja odluke o podrijetlu djeteta (čl. 383. st. 1., čl. 393. st. 1., čl. 400. st. 1. ObZ 2014),
 - načinu ostvarivanja roditeljske skrbi te osobnih odnosa s djetetom (čl. 409. st. 1., čl. 479. st. 1. ObZ 2014),
 - odnosno o zaštiti prava i dobrobiti djeteta (čl. 136., čl. 151. st. 1., čl. 154. st. 2., čl. 156. st. 1., čl. 165. st. 1., čl. 172. st. 1. ObZ 2014).

- sud određuje na prijedlog djeteta koje je navršilo četrnaest godina mjeru o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji,
- o zabrani roditelju, baki ili djedu, sestri ili bratu, odnosno polusestri ili polubratu, drugomu članu obitelji koji ne stanuje s djetetom i drugim bliskim osobama da se neovlašteno približava djetetu na određenim mjestima ili na određenu udaljenost, i da ga uznemiruje na drugi način,
- o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji,
- o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji te
- o lišenju prava na roditeljsku skrb

- 4) kad sud prizna djetetu postupovnu sposobnost za poduzimanje pojedinih radnji u postupku (čl. 359. ObZ 2014)
- u svim obiteljskim stvarima u kojima se odlučuje o njegovim osobnim pravima i interesima
- dijete koje je navršilo 14 godina: zahtjev, odluka suda
- mišljenje i prijedlog CZSS
- posebna žalba
- zakonski zastupnik djeteta ovlašten je i dalje poduzimati radnje u postupku
- kolizija radnji djeteta i zakonskog zastupnika

ZASTUPANJE DJETETA

1. OBA RODITELJA

Roditelji koji ostvaruju roditeljsku skrb imaju dužnost i pravo sporazumno zastupati svoje dijete u odnosu prema trećima u osobnim i imovinskim pravima (čl. 99. st. 1. ObZ).

2. JEDAN RODITELJ

- sporovi radi utvrđivanja očinstva
- uzdržavanje djeteta

3. CZSS

- sporovi radi utvrđivanja očinstva te uzdržavanja djeteta ako roditelj s kojim dijete stanuje pristane
- sporovi radi uzdržavanja djeteta ako to pravo neopravdano ne ostvaruje roditelj s kojim dijete stanuje ili ako o djetetu skrbi druga fizička ili pravna osoba

4. POSEBAN SKRBNIK - CENTAR ZA POSEBNO SKRBNIŠTVO

ZASTUPANJE U VEZI S BITNIM OSOBNIM PRAVIMA DJETETA

- 1. promjenu djetetova imena
 - 2. promjenu mjesta stanovanja djeteta
 - 3. izbor ili promjenu vjerske pripadnosti
 - 4. davanje izjave (priznanja i pristanci) u vezi s priznavanjem očinstva djeteta koje nije rođeno u braku
-
- pisana suglasnost drugog roditelja koji također ima pravo zastupati dijete
-
- ako roditelj, koji zastupa dijete ne može pribaviti suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete

ZASTUPANJE U VEZI S VRJEDNIJOM IMOVINOM ODNOSNO IMOVINSKIM PRAVIMA

- roditelj koji zastupa dijete mora dobiti
 - pisanu suglasnost drugog roditelja koji ostvaruje roditeljsku skrb i
 - odobrenje suda u izvanparničnom postupku

otuđenja i opterećenja nekretnina, pokretnina koje se upisuju u javne upisnike ili pokretnina veće vrijednosti, raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima, raspolaganja nasljedstvom, prihvaćanja darova s teretom ili odbijanja ponuđenih darova te **raspolaganja drugim vrjednijim imovinskim pravima, ovisno o okolnostima pojedinoga slučaja**

- za sklapanje ugovora između djeteta i fizičkih ili pravnih osoba kojima je predmet raspolaganje budućim imovinskim pravima djeteta u vezi s njegovim sportskim, umjetničkim ili sličnim aktivnostima, za **dijete mlađe od četrnaest godina** potrebna je suglasnost oba roditelja koji imaju pravo zastupati dijete
- za **dijete koje je navršilo četrnaest godina** oba roditelja koji imaju pravo zastupati dijete moraju dati odobrenje

POSEBNI SKRBNIK (čl. 240 ObZ-a)

- Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa djeteta, centar za socijalnu skrb ili sud će imenovati posebnog skrbnika:
 - 1. djetetu u postupku osporavanja majčinstva ili očinstva
 - 2. djetetu u bračnim sporovima i drugim postupcima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom
 - 3. djetetu u postupku izricanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti suda
 - 4. djetetu u postupku donošenja rješenja koje zamjenjuje pristanak na posvojenje

- 5. djetetu kad postoji sukob interesa između njega i njegovih zakonskih zastupnika u imovinskim postupcima ili sporovima odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova
- 6. djeci u slučaju spora ili sklapanja pravnog posla između njih kad ista osoba nad njima ostvaruje roditeljsku skrb
- 7. djetetu stranom državljaninu ili djetetu bez državljanstva koje se bez pratnje zakonskoga zastupnika zatekne na teritoriju Republike Hrvatske
- 8. u drugim slučajevima ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta

TKO JE DUŽAN IMENOVATI DJETETU POSEBNOG SKRBNIKA?

- **SUD**
- u sporovima o načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa i uzdržavanju djeteta (čl. 414. st. 2. ObZ 2014),
- u posebnim (izvanparničnim) postupcima o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom koje pokreću roditelji (čl. 479. st. 6. ObZ 2014),
- radi određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti suda (čl. 487. ObZ 2014),
- radi nadomještanja pristanka roditelja na posvojenje djeteta (čl. 493. st. 5. ObZ 2014).

- **CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB**
- u sporovima radi osporavanja majčinstva odnosno očinstva (čl. 393. st. 2., čl. 400. st. 2. ObZ 2014)
- u posebnim (izvanparničnim) postupcima o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom koje pokreću dijete ili centar za socijalnu skrb (čl. 479. st. 4. i 7. ObZ 2014)

DUŽNOSTI POSEBNOG SKRBNIKA

- 1. odmah se odazvati pozivu da sudjeluje u postupku kao zastupnik djeteta te zastupati interese djeteta u postupku za koji je imenovan
- 2. obavijestiti dijete o predmetu spora, tijeku i ishodu na način koji je primjeren djetetovoj dobi
- 3. razgovarati s roditeljem ili drugim osobama koje su djetetu bliske, ako to smatra potrebnim ili ga na to obveže sud.
- posebni skrbnik je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo
- ako dijete ima punomoćnika, neće mu se imenovati posebni skrbnik

- Potpunije i jasnije uređen procesnopravni položaj djeteta u obiteljskim sudskim postupcima
- Podignuta razina obiteljskopravne zaštite djece
- Ustrojena ustanova za zastupanje djece
- Hoće li osam posebnih skrbnika osigurati provođenje ObZ-a 2014?
- Interdisciplinarno usavršavanje njezinih djelatnika – edukacija
- Osiguranje novca za rad posebnih skrbnika

Hvala na pažnji!